

EVLİ KADININ MÜNHASIRAN BEKÂRLIK SOYADINI KULLANABİLMESİ

Exclusive Use of a Maiden Name of a Married Woman

Yrd. Doç. Dr. Murat ORUÇ*

ÖZET

Çalışmamızda, son dönemde oldukça yoğun gelişmelerin yaşandığı evli kadının soyadı konusu incelenmiştir. Bu bağlamda öncelikle evli kadının soyadına ilişkin hükmün gelişimi ele alınmış ve düzenlemenin olumsuz yanlarına dikkat çekilmiştir. Daha sonra, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay'ın, düzenlemeyle ilgili verdikleri kararlar ele alınmıştır. İncelemenin son kısmında, yargı mercilerinin içtihatları ile ortaya çıkan “evli kadının münhasıran bekârlık soyadını kullanmasına izin verilmesi davası” tetkik edilmiştir. Anılan başlık altında, davaya ilişkin genel bir izahat verildikten sonra, davanın tarafları, yetkili ve görevli mahkeme, yargılama masrafları ve kararın hukuki sonucu ele alınarak çalışma sonlandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Evli Kadının Soyadı, Kadın-Erkek Eşitliği, Türk Medenî Kanunu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay.

ABSTRACT

In our study, last name of a married woman has been analysed in which there have been many developments recently. In this context, primarily, the evolution of the verdict in relation to the last name of a married woman is discussed and negative sides of the regulation are pointed out. Following to that, the verdicts of European Court of Human Rights, The Constitutional Court and the Supreme Court have been analysed. In the last section of the study, the lawsuit of permission for the exclusive use of the maiden name during marriage which emerged by the practices of judicial authorities is viewed. Under the foregoing, parties of the lawsuit, competent courts and jurisdiction, judicial costs and the legal outcome of the verdict are explained after giving a brief explanation with regards to the lawsuit itself.

Keywords: Last Name of a Married Woman, Equality of Woman and Man, Turkish Civil Code, European Court of Human Rights, Turkish Constitutional Court, Turkish Supreme Court.

◆◆◆◆

GİRİŞ

2002 yılında yürürlüğe giren Türk Medenî Kanunu, kadın-erkek eşitliği meselesinde önemli mesafelerin kat edildiği bir düzenleme olmuştur. Ne var ki,

* Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi. moruc@fsm.edu.tr

eşitliğin tam olarak tesis edildiğini söyleyebilmeye olanak yoktur. Kadının evlenmekle kocasının soyadını alacağını düzenleyen MK m.187 de, eşitlik ilkesinin zedelendiği bir hüküm olarak karşımıza çıkmaktadır. Anılan hükmün emredici niteliği, evli kadının münhasıran bekârlık soyadını kullanabilmesine imkân tanımamakta; evli kadına yalnızca, bekârlık soyadını kocasının soyadının önünde kullanıp kullanmama konusunda bir seçim hakkı vermektedir.

Eşitlik ilkesini zedeleyen bu hüküm, birçok AİHM, Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay kararına konu olmuştur. Hükümün yargı mercilerini bu denli meşgul etmesi, öğretiyi de etkilemiş ve meselenin gerek kamu hukuku gerekse de özel hukuk boyutu etraflıca incelenmiştir. Ancak evli kadının münhasıran bekârlık soyadını kullanabilmesi için açması gereken dava henüz tetkik edilmiş değildir. İşte bu çalışma, söz konusu davayı Yargıtay kararları ışığında tanıtmayı amaçlamaktadır. Münhasıran bekârlık soyadının kullanılabilmesi için açılması gereken davayla ilgili açıklamaların havada kalmaması amacıyla, önce mevcut hukuki düzenleme ele alınacak, ardından MK m.187'nin konu edildiği yargı kararları incelenecektir.

I. Hukuki Düzenlemenin Dünü, Bugünü ve Eleştirisi

743 sayılı mülga Türk Kanunu Medenîsi, kabul edildiği zamanın ruhunu yansıtan bir düzenlemedir. Kadın-erkek eşitliği meselesi de, buna bir istisna değildir. Gerçekten, Türk Kanunu Medenîsi'nin aile hukukuna ilişkin hükümleri incelendiğinde, kadın-erkek eşitliğinin bulunmadığı görülür. Erkeğin, aile birliğinin reisi ve temsilcisi olduğunun kabul edilmesi (eMK m.152/I-154); ortak konut seçiminin erkeğe bırakılarak, aile birliğinin giderlerine de onun katlanacağını öngörülmesi (eMK m.152/II), kanun koyucunun meseleye bakış açısını yansıtmaması bakımından verilebilecek örneklerdendir. 743 sayılı mülga Türk Kanunu Medenîsi'nde, evli kadının soyadı meselesi de bu yaklaşıma uygun bir şekilde ele alınmış ve kadının, evlenmekle kocasının soyadını alacağı kabul edilmiştir (eMK m.153/I)¹.

eMK m.153/I'e getirilen yoğun eleştiriler², Türk kanun koyucusunu evli kadının soyadı meselesinde adım atmak zorunda bırakmış ve 14.05.1997 tarihli

---

¹ eMK m.153/I: "*Karı, kocasının aile ismini taşır*".

² Hükme yöneltilen eleştiriler için bkz. Ahmet Kılıçoğlu, "Medeni Kanun Açısından Kadın-Erkek Eşitliği", Ankara Barosu Dergisi, 1991/1, s. 12 vd.; Saibe Oktay, "Medeni Kanunda Kadın", Kadınların Gündemi, İstanbul, 1997, s. 56-57.

ve 4248 sayılı Kanun³ ile hükümde değişiklik yapılmıştır⁴. Anılan değişiklikle evli kadın, kocasının soyadının önünde bekârlık soyadını da kullanabilme hakkına sahip olmuştur⁵.

Cinsiyet eşitliğini sağlama amacıyla hazırlandığı, genel gerekçesinde ifade edilen⁶ 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda, büyük ölçüde bu amaca ulaşıldığını söylemek mümkündür⁷. Nitekim erkeği aile birliğinin reisi ve temsilcisi olarak kabul eden hükümlere yeni Kanun'da yer verilmemiş; bunun yerine aile birliğini eşlerin birlikte yönetecekleri ve temsil edecekleri kabul edilmiştir (MK m.186/II; 188/I). Aynı şekilde, ortak konutun birlikte seçilmesi ve birliğin giderlerine eşlerin ortak olarak katılması da hüküm altına alınmıştır (MK m.186/I-III). Tüm bu olumlu gelişmelere rağmen, kadının soyadına ilişkin düzenlemede gerekli adımlar atılmamış ve 4248 sayılı Kanun ile değişik eMK m.153/I, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na 187. madde olarak aynen aktarılmıştır. Evli kadının münhasıran bekârlık soyadını kullanabilmesi komisyona bir öneri olarak sunulmuşsa da, geleneklerimizle bağdaşmayacağı gerekçesiyle bu öneri reddedilmiştir⁸.

Böylelikle, şu an yürürlükte olan MK m.187 hükmüne ulaşmış bulunuyoruz. Anılan hukuki düzenlemeye göre, kadın evlenmekle kocasının soyadını alır. Ancak evlendirme memuruna ya da daha sonra nüfus idaresine yapacağı yazılı başvuruyla, bekârlık soyadını kocasının soyadının önünde kullanabilir. MK m.187 evli kadına bir seçimlik hak tanımaktaysa da, bu seçim hakkı, ko-

---

³ Türk Kanunu Medeni'sinin 153 üncü Maddesinin Birinci Fıkrasının Değiştirilmesine Dair Kanun. RG 22.05.1997, S. 22996.

⁴ Bu değişikliğin kaynağını, 1984 yılında ZGB Art. 160'da yapılan değişiklik oluşturmaktadır.

⁵ 4248 sayılı Kanun ile değişik eMK m.153/I: *"Kadın, evlenmekle kocasının soyadını alır; ancak evlendirme memuruna veya daha sonra nüfus idaresine yapacağı yazılı başvuru ile kocasının soyadı önünde önceki soyadını da kullanabilir. Daha önce iki soyadı kullanan kadın, bu haktan sadece bir soyadı için yararlanabilir."*

⁶ *"Değişikliklerin önemli ve oldukça büyük bir kısmı aile hukuku alanında ve özellikle kadın-erkek eşitliğini zedelediği iddia edilen hükümlerde yapılmış, böylece bütün modern hukuk sistemlerinde benimsenmiş olan ve yürürlükteki Kanunda da büyük ölçüde yer verilmiş bulunan "eşitlik ilkesi", yeni düzenlemeyle daha da pekiştirilmiş, bu ilkeye ters düşen düzenlemelerin hepsi değiştirilmiştir."* Bkz. TBMM Tutanak Dergisi, Dönem: 21, Yasama Yılı: 3, Sıra S.: 723. Türk Medeni Kanunu'nun genel gerekçesi ile madde gerekçelerine şu adresten ulaşmak mümkündür: <https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d21/c073/tbmm21073011.pdf>

⁷ Karş. Halûk Nami Nomer, "Avrupa Birliği'ne Üye Devletlerde ve Türkiye'de Evlenen Kadının ve Ortak Çocuğun Soyadı", Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, Yıl: 22, 2002, s. 421-422.

⁸ Turgut Akıntürk, Medeni Kanun Tasarısında Kadın-Erkek Eşitliği, Hukukta Kadın Sempozyumu, Ankara, 2000, s. 77.

casının soyadının önünde bekârlık soyadını kullanıp kullanmamakla sınırlıdır. Hükmün emredici niteliği, evli kadının yalnızca bekârlık soyadını kullanabilmesine olanak tanımamaktadır.

Erkeğin doğumla kazandığı soyadını ölene kadar taşımasına ve kural olarak hiçbir zaman soyadının değişmemesine rağmen, kadının medeni durumuna göre soyadının değişmesi öğretide yoğun bir biçimde eleştirilmektedir⁹. Gerçekten de, MK m.187 ile boşanma halinde kadının evlenmeden önceki soyadını yeniden alacağına ilişkin MK m.173/I hükmü birlikte değerlendirildiğinde, kadının medeni durumuna göre soyadının değiştiği görülmektedir. MK m.173/II, boşandığı kocasının soyadını kullanma hakkını kadına tanımaktaysa da, kadın bunun için soyadını kullanmakta menfaati bulunduğunu ve bu kullanımın kocaya zarar vermeyeceğini ispatlamak zorunda bırakılmaktadır. Öte yandan, kadına boşandığı kocasının soyadını kullanma izni verilse dahi, koşulların değişmesi halinde koca bu iznin kaldırılmasını talep edebilmektedir (MK m.173/III).

Kadının medeni durumuna göre soyadının değişmesi, birtakım pratik sorunlara da yol açmaktadır. Örneğin bir kadın evlendiğinde ya da boşandığında, nüfus cüzdanını, sürücü belgesini, pasaportunu, banka hesaplarını, kredi kartlarını ve birçok resmi ve özel belgesini yeniden çıkarması gerekmektedir¹⁰. Bu da hem zaman hem de para kaybına neden olmaktadır. Fakat zaman ve para harcayarak da düzeltilemeyecek şeyler vardır. Örneğin boşanmış bir akademisyen kadın, salt tezini/makalesini/monografisini yayınladığı sırada evli olduğu için, çalışmasına yapılan her atıfta boşandığı kocasının soyadıyla anılmak zorunda bırakılmaktadır.

II. Yargı Mercilerinin Düzenlemeye Bakış Açısı

MK m.187'ye getirilen yoğun eleştiriler ve AİHM'de ardı ardına açılan da-

---

⁹ Hükme yöneltilen eleştiriler için bkz. Saibe Oktay-Özdemir, "Aile Hukukunda Eşitliğe Aykırı Hükümler", Prof. Dr. Zahit İmre'ye Armağan, İstanbul, 2009, s. 291 vd.; Nazan Moroğlu, "Medeni Kanun'a Göre Kadının Soyadı ve Bir Öneri", www.tukd.org.tr/dosya/kadinin_soyadi.doc, (Çevrimiçi), 10 Haziran 2016, s. 11 vd.; Deniz Ergene, "İnsan Hakları Hukukundaki Gelişmeler Işığında Türk Hukukunda Kadının ve Çocuğun Soyadı Meselesi ve Medeni Kanun'da Değişiklik Önerisi", Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, Yıl: 31, S. 2, 2011, s. 124 vd.; Bahar Öcal Apayadın, "Son Yargı Kararları Işığında Kadının Soyadı Meselesi Çözümüne Kavuşturulmuş Mudur?", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 6, S. 2, 2015, s. 426 vd.; Kumru Kılıçoğlu Yılmaz, "Kadının Bitmeyen Soyadı Sorunu", Ankara Barosu Dergisi, 2014/4, s. 585 vd. Aksi yönde: Hüseyin Hatemi/Burcu Kalkan Oğuztürk, Aile Hukuku, 4. Bs., İstanbul, 2014, § 7 N.23-24; Merve Yılmaz, "Evli Kadının Soyadı", Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Yıl:3, S. 10, Temmuz 2012, s. 149.

¹⁰ Moroğlu, s. 11.

valar, Türk yargı mercilerinin, hükme karşı bakış açılarını da değiştirmiştir. Gerçekten, öncelikle AİHM, ardından Anayasa Mahkemesi ve buna müteakip Yargıtay HGK, evli kadının soyadına ilişkin önemli içtihatlarda bulunmuşlar ve bu içtihatlar neticesinde evli kadının soyadında *de facto* bir durum oluşmuştur.

Konuyla ilgili açıklamalarımıza geçmeden önce şunu ifade edelim ki, bu çalışmada meseleye özel hukuk odaklı yaklaşılmaktadır. Ne var ki, Yargıtay'ın içtihat değişikliği kendiliğinden ve bir anda değil; AİHM ve Anayasa Mahkemesi'nin ihlal kararları neticesinde ve bir süreç içerisinde, deyim yerindeyse domino etkisi ile meydana gelmiştir. Bu bakımdan, Yargıtay'ın içtihat değişikliğini ele almadan önce, AİHM ve Anayasa Mahkemesi'nin kararlarını inceleyeceğiz.

A. AİHM'nin İhlal Kararları

Evli kadının soyadı konusunda, AİHM nezdinde Türkiye aleyhine açılan ilk dava 2004 tarihlidir¹¹. Karara konu somut olayda başvurucu, münhasıran bekârlık soyadını kullanmak için gerekli başvuruları yapmasına rağmen bu talebinin karşılıksız kaldığını ve bu durumun AİHS'nin 8 ve 14. maddelerine aykırılık teşkil ettiği iddia etmiştir. AİHM, cinsiyete dayalı farklı muameleyi zorunlu kılan hiçbir sebep bulunmadığı gerekçesiyle, AİHS'nin 8. maddesiyle bağlantılı olarak 14. maddesinin ihlal edildiği yönünde hüküm kurmuştur.

AİHM, daha sonra önüne gelen Leventoğlu Abdulkadiroğlu/Türkiye¹², Tuncer Güneş/Türkiye¹³ ve Tanbay Tüten/Türkiye¹⁴ başvurularında da, aynı gerekçelerle eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır.

B. Anayasa Mahkemesi'nin İhlal Kararları

Evli kadının soyadına ilişkin hüküm, ilk kez 743 sayılı mülga Türk Kanunu Medenîsi'nin yürürlükte olduğu dönem içerisinde Anayasa Mahkemesi'nin önüne gelmiştir¹⁵. Somut norm denetimi yoluyla yapılan itirazda, 4248 sayılı

---

¹¹ Ünal Tekeli/Türkiye, 16.11.2004, Başvuru No: 29865/96. Karar incelemesi için bkz. Nazan Moroğlu, "Kadının Kimlik Sorunu 'Kadının Soyadı'", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Mart-Nisan 2012, S. 99, s. 264 vd.

¹² Leventoğlu Abdulkadiroğlu/Türkiye, 28.05.2013, Başvuru No: 7971/07.

¹³ Tuncer Güneş/Türkiye, 03.10.2013, Başvuru No: 26268/08. Karar incelemesi için bkz. Murat Tumay/Gökçe Altınel, "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Gunes v. Turkey Kararının Türk Anayasa Hukuku Açısından Tahlili", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S. 33, 2015, s. 167 vd.

¹⁴ Tanbay Tüten/Türkiye, 10.12.2013, Başvuru No: 38249/09.

¹⁵ AYM 29.09.1998, E. 1997/61, K. 1998/59. Yayınlandığı yer: RG, 15.11.2002, S. 24937.

Kanun¹⁶ ile değişik eMK m.153/I'in, Anayasa'nın 12 ve 17. maddelerine aykırı olduğu iddiasında bulunulmuştur. Anayasa Mahkemesi, kamu yararı, kamu düzeni ve sosyal gerçeklerin doğurduğu zorunlulukları gerekçe göstererek, itirazı oyçokluğuyla reddetmiştir¹⁷.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun yürürlüğe girmesinin ardından, evli kadının soyadına ilişkin hüküm bir kez daha somut norm denetimi yoluyla Anayasa Mahkemesi'nin önüne gelmiştir¹⁸. MK m.187'nin Anayasa'nın 2, 10, 12, 17, 41 ve 90. maddelerine aykırılığı savıyla yapılan bu itiraz da, aile adının belirlenmesinde kanun koyucunun takdir hakkının bulunduğu ve bu takdir hakkı kullanılırken kamu düzeni ve kamu yararı gözetildiği gerekçeleriyle ve oy çokluğuyla reddedilmiştir.

2010 yılında Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru yolunun açılmasıyla birlikte¹⁹, evli kadının soyadına ilişkin hüküm, bu kez de bireysel başvuru kanalı ile Anayasa Mahkemesi'nin önüne taşınmıştır²⁰. Anayasa Mahkemesi bu kararında önceki tutumunu terk ederek, MK m.187 ile Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının ihlal edildiğine oybirliğiyle karar vermiştir. Kararda, AİHM'nin soyadı kullanımı ile ilgili başvuruları, AİHS'nin 8. maddesiyle bağlantılı olarak ayrımcılığı yasaklayan 14. maddesine aykırı bulunduğu kararlara²¹ da atıf yapılmış ve hükmün kişinin manevi varlığını koruma hakkını ihlal ettiği ifade edilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, 2014²² ve 2015²³ yıllarında verdiği kararlarında da benzer bir yaklaşım izleyerek, MK m.187 ile Anayasa'nın 17. maddesinin ihlal edildiği neticesine varmış ve bu konudaki içtihadını kökleştirmiştir.

¹⁶ İtirazın reddedilmesinde, 4248 sayılı Kanun ile eMK m.153/I'in değiştirilmesi ve evli kadına kocasının soyadının önünde bekârlık soyadını kullanma hakkının tanınması da etkili olmuştur. Nitekim bu husus, kararda aynen şu şekilde ifade edilmiştir: *"Kaldı ki itiraz konusu kural da aile isminin sadece erkeğin soyadına bağlanacağı öngörülmemekte, kadının başvurusu durumunda kocanın soyadıyla birlikte kızlık soyadını da kullanma olanağı bulunmaktadır."*

¹⁷ Kararın eleştirisi için bkz. Merih Öden / Selin Esen, "Anayasa Mahkemesi ve Evli Kadının Soyadı", Prof. Dr. Erdal Onar'a Armağan, Cilt-II, Ankara, 2013, s. 817 vd.; Seda İrem Çakırca, "Evli Kadının Soyadına İlişkin Güncel Gelişmelerin Değerlendirilmesi", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 70, S. 2, 2012, s. 147 vd.

¹⁸ AYM 10.03.2011, E. 2009/85, K. 2011/49. Yayınlandığı yer: RG, 21.10.2011, S. 28091.

¹⁹ 12.09.2010 tarih ve 5982 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 18. maddesi.

²⁰ AYM 19.12.2013, Başvuru No: 2013/2187. Yayınlandığı yer: RG, 07.01.2014, S. 28875.

²¹ Bkz. yuk. II A.

²² AYM 06.03.2014, Başvuru No: 2013/4439. Yayınlandığı yer: RG, 25.04.2014, S. 28982.

²³ AYM 16.04.2015, Başvuru No: 2014/5836. Yayınlandığı yer: RG, 11.07.2015, S. 29413.

C. Yargıtay'ın İçtihat Değişikliği

Yargıtay, 2014 yılına kadar verdiği kararlarında, MK m.187'nin emredici bir hüküm olduğunu belirterek, evli kadının münhasıran bekârlık soyadını kullanmasına izin verilmesi davalarını reddetmekteydi²⁴. Bu durum, Ankara 11. Aile Mahkemesi'nin bozma kararına direnmesi üzerine uyuşmazlığın HGK'nın önüne gelmesine kadar da devam etmiştir. Yargıtay'ı içtihat değişikliğine götüren gelişmeleri ana hatlarıyla şu şekilde ifade etmek mümkündür:

Bir evli kadın, münhasıran bekârlık soyadını kullanma talebiyle dava açmış; bu talep Ankara 11. Aile Mahkemesi tarafından kabul edilmiştir²⁵. Davalılardan nüfus müdürlüğü kararı temyiz etmiş; Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, daha önceki içtihatlarında olduğu gibi, MK m.187'nin emredici niteliğine vurgu yaparak kararı bozmuştur²⁶. 11. Aile Mahkemesi önceki kararında direnince²⁷, uyuşmazlık HGK'nın önüne taşınmıştır. AİHM'nin ve Anayasa Mahkemesi'nin bireysel başvuru sonucunda verdiği ihlal kararlarına da atıf yapılan HGK kararında²⁸, bekârlık soyadını kullanabilmenin AİHS'nin 8 ve Anayasa'nın 17. maddeleri kapsamında bir insan hakkı olduğu kabul edilmiş ve direnme kararı oyçokluğuyla onanmıştır.

HGK'nın bu içtihat değişikliği, 2. Hukuk Dairesi tarafından da benimsemiş ve anılan daire, evli kadının münhasıran bekârlık soyadını kullanma taleplerini kabul etmeye başlamıştır²⁹. Kararlar bir bütün halinde değerlendirildiğinde, 2. Hukuk Dairesi'nin artık bu konuda yerleşmiş bir içtihadı olduğunu söylemek mümkündür. Ne var ki, bütün kararların oybirliği ile çıkmadığı, bazı kararlara muhalefet şerhi konulduğu da burada ifade edilmelidir³⁰.

²⁴ Örnek olarak bkz. Yarg. 2. HD, 12.11.2013, E. 2012/2319, K. 2013/4523; Yarg. 2. HD, 18.06.2012, E. 2011/7737, K. 2012/16695. Kararlar için bkz. <http://emsal.yargitay.gov.tr/>

²⁵ Ankara 11. Aile Mahkemesi, 12.05.2011, E. 2011/59, K. 2011/656 (Yayınlanmamıştır).

²⁶ Yarg. 2. HD, 21.02.2013, E. 2012/2319, K. 2013/4523 (Yayınlanmamıştır).

²⁷ Ankara 11. Aile Mahkemesi, 06.11.2013, E. 2013/905, K. 2013/1310 (Yayınlanmamıştır).

²⁸ Yarg. HGK, 30.09.2015, E. 2014/2-889, K. 2015/2011. Karar için bkz. Kazancı Bilişim İçtihat Bankası yahut <http://emsal.yargitay.gov.tr>.

²⁹ Yarg. 2. HD, 02.03.2016, E. 2015/24244, K. 2016/3893 (Yayınlanmamıştır); Yarg. 2. HD, 12.02.2016, E. 2015/21685, K. 2016/2321 (Yayınlanmamıştır); Yarg. 2. HD, 23.02.2016, E. 2015/20964, K. 2016/3188 (Yayınlanmamıştır); Yarg. 2. HD, 23.12.2015, E. 2015/12978, K. 2015/25038 (Yayınlanmamıştır); Yarg. 2. HD, 28.04.2015, E. 2014/20471, K. 2015/8704 (Kazancı Bilişim İçtihat Bankası); Yarg. 2. HD, 21.04.2015, E. 2014/25307, K. 2015/7935 (Yayınlanmamıştır).

³⁰ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun içtihat değişikliği kararına ve Yargıtay 2. Hukuk Dairesi'nin bu yöndeki bazı emsal kararlarına ulaşmak mümkün olduğundan, bu kararlara çalışmada yer vermeyi gereksiz addediyoruz. Karşı oy yazılarına erişmek ise ne yazık ki mümkün değildir. Bu nedenle, muhalefet şerhine yer vermenin faydalı olacağı kanaatindeyiz: Yarg. 2.

III. Evli Kadının Münhasıran Bekârlık Soyadını Kullanmasına İzin Verilmesi Davası

A. Genel Olarak

Mevcut hukuki düzenleme, her ne kadar evli kadının münhasıran bekârlık soyadını kullanmasına müsaade etmiyorsa da, yargı mercileri MK m.187 hükmünü aşarak evli kadına bu hakkı tanımış gözükmektedirler. Bilindiği üzere, Anayasa'nın 7. maddesi, yasama yetkisini Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne

HD, 02.03.2016, E. 2015/24244, K. 2016/3893 (Yayınlanmamıştır): Karşı oy yazısı: “Davacı, evlenmekle yasa gereği kocasının soyadını almıştır Mahkemece verilen karar, evli kadının soyadında değişikliğe ilişkindir. Evli kadının soyadı, kocasına bağlı olarak değişebilir. Kocasının soyadında bir değişiklik olmadıkça evlenen kadın kocasının soyadını taşımak zorundadır. Yasal düzenleme böyledir (TMK m. 187). Evlilik boşanma veya iptal kararıyla sona ermedikçe evli kadının yalnızca evlenmeden önceki soyadını kullanması yasal olarak mümkün bulunmamaktadır. Anayasanın 10. maddesinde 5170 sayılı yasayla ve 41. maddesinde 4709 sayılı yasayla yapılan değişikliklere rağmen Anayasa Mahkemesi, Türk Medeni Kanununun 187. maddesinde yer alan düzenlemeyi Anayasa'ya aykırı görmemiş, bu hükmün iptali için yapılan itiraz başvurusunu 10.03.2011 tarihli 2009/85 esas, 2011/49 karar sayılı kararıyla reddetmiştir (21.10.2011 tarihli 28091 sayılı Resmi Gazete). Anayasa Mahkemesi kararları, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzel kişileri bağlar (Anayasa m. 153/son). Yasa hükmü yürürlükte buldukça mahkemenin yasal düzenlemeye aykırı düşecek şekilde karar tesis etmesi olanağı yoktur. Anayasanın 90. maddesine 5170 sayılı yasayla ilave edilen, milletlerarası anlaşma hükümlerinin esas alınacağına ilişkin düzenleme “temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası anlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hüküm içermesi” hali için geçerlidir. Türkiye'nin taraf olduğu temel hak ve özgürlüklere ilişkin başta İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi ile temel hak ve özgürlükleri düzenleyen diğer sözleşmelerde, evli kadının “evlenmeden önceki soyadını muhafaza edeceğine” ilişkin açık bir hüküm ve düzenleme bulunmamaktadır.

Başka bir ifade ile “aynı konuda farklı hüküm” söz konusu değildir. İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi “Tekeli-Türkiye” kararında kişinin soyadını, özel hayatın kapsamında kabul etmiş, Türk Medeni Kanununun 187. maddesindeki düzenlemenin “evli kadına kocasının soyadını taşımayı dayattığını, bunun da soyadını seçme ve evlenmeden önceki soyadını muhafaza etme hakkını ortadan kaldırdığını” belirterek, yasal düzenlemenin Sözleşmenin 8. maddesinde düzenlenen “özel hayata” müdahale oluşturduğunu kabul ederek ihlal kararı vermiştir. Burada ihlale yol açan, ulusal mahkemelerin uygulaması veya yasa hükmünü yorum tarzı değil, yasal düzenlemenin bizzatı kendisidir. Bu düzenleme değiştirilmedikçe mahkemeler yasaya uygun karar vermekle yükümlüdür. Mahkemenin gerekçesinde belirttiği Anayasa Mahkemesinin 19.12.2013 tarihli kararı bireysel başvuru sonucu verilmiş bir karar olup Anayasa mahkemesinin diğer kararları gibi bağlayıcı yanı yoktur. Aksi bir yaklaşım “yürürlükte olan yasa hükmüne aykırı kararlar verilmesi” sonucunu hasil eder.

Gerek Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin, gerekse Anayasa Mahkemesinin verdiği ihlal kararları, yalnızca başvuruda bulunanlar yönünden bireysel sonuç doğurur. Bu davada Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinden alınmış bir ihlal kararı mevcut değildir. O halde Türk Medeni Kanununun benimsediği aile birliği ve bütünlüğünün kocanın soyadı üzerinden devamına ilişkin genel prensibinin korunması gerektiği görüşündeyim. Açıkladığım sebeplerle değerli çoğunluğun onama görüşüne katılmıyorum. Yerel Mahkeme kararının bozulması gerektiğini düşünüyorum.”

biraktmaktadır. Düzenlemenin devamında, bu yetkinin devredilemeyeceği de açık bir biçimde ifade edilmiştir. Bu açık anayasa hükümlerine ve Anayasa Mahkemesi'nin herhangi bir iptal kararı olmamasına rağmen, emredici nitelikteki MK m.187'nin içtihatlar aracılığıyla aşılması, kuvvetler ayrılığı ilkesini zedelemektedir. Kanaatimizce, evli kadına soyadı konusunda bir özgürlük tanınıyor olması da, bu duruma haklı bir gerekçe olarak gösterilemez.

Sorunun kaynağında, yukarıda incelenen Anayasa Mahkemesi kararlarının³¹, birer iptal kararı olmayıp; bireysel başvuru neticesinde verilen ihlal kararları olması yatmaktadır³². Bu durumun sonucu olarak, MK m.187 hâlâ yürürlükte olan bir hükümdür. MK m.187 iptal edilmemesine rağmen, yargı uygulamasıyla evli kadına münhasıran bekârlık soyadını kullanma hakkının tanınması, erkler ayrılığını zedelediği gibi, evli kadını da bu konuda dava açmak zorunda bırakmaktadır. Dolayısıyla, nüfus müdürlüğüne başvurmak suretiyle evli kadının münhasıran bekârlık soyadını kullanabilmesi şu an için mümkün değildir. Zira nüfus müdürlüğü, “*kesinleşmiş mahkeme hükmü olmadıkça nüfus kütüklerinin hiçbir kaydı düzeltilemez*” diyen NHK m.35/1 uyarınca hareket etmek ve bu talepleri reddetmekle yükümlüdür. Nitekim Anayasa Mahkemesi de, nüfus müdürlüğünün talebi kabul etmemesi nedeniyle doğrudan kendi önüne gelen bir başvurunun, “başvuru yollarının tüketilmemesi” gerekçesiyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir³³.

Açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, münhasıran bekârlık soyadını kullanmak isteyen evli kadının, bu konuda bir dava açması gerekmektedir. Ancak hemen ifade edelim ki, evli kadının bu davayı açabilmek için herhangi bir haklı gerekçeye ihtiyacı yoktur. Bu husus, HGK kararında da açık bir biçimde ifade edilmiştir³⁴. Dolayısıyla, yalnızca bekârlık soyadını kullanmak isteyen evli kadın dava açmak zorundaydı da, bu konuda mahkemeye herhangi bir haklı gerekçe sunmak zorunda değildir.

---

³¹ Bkz. yuk. II B.

³² Anayasa Mahkemesi'nin iptal değil de, ihlal kararları vermesi öğretide eleştirilere neden olmaktadır. Bkz. Hakan Atasoy, “Evli Kadının Soyadı Sorunu ‘Anayasal’ Mi? ‘Bireysel’ Mi?”, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, S. 5, 2015, s. 131 vd.

³³ AYM 15.04.2015, Başvuru No: 2014/13367. Yayınlandığı yer: RG, 20.06.2015, S. 29392.

³⁴ Yarg. HGK, 30.09.2015, E. 2014/2-889, K. 2015/2011: “Kızlık soyisminin kullanmak istemek için haklı bir gerekçenin bulunmasına ihtiyaç bulunmamaktadır. Bu hak AİHS 8 ve Anayasanın 17. maddeleri kapsamında bir insan hakkıdır ve cinsiyete dayalı olarak bir ayrıma tabi tutulmaksızın erkek ve kadın arasında eşit şekilde uygulanmalıdır. Aksi durum AİHS'nin 14. maddesine aykırılık teşkil edecektir.” Karar için bkz. Kazancı Bilişim İçtihat Bankası yahut <http://emsal.yargitay.gov.tr>.

B. Taraflar

1. Davacı

Münhasıran bekârlık soyadının kullanılmasına izin verilmesi davasının davacısı, bekârlık soyadı ile eşinin soyadını birlikte kullanan evli kadındır. Buna göre, davacı olabilmek için evlilik birliğinin devam ediyor olması gerekir. Evliliğin boşanma ya da ölüm ile sona erdiği durumlarda ise, artık bu dava açılmaz. Zira her iki hâlde de, bu davayı açmakta kadının hukuki yararı yoktur³⁵. Gerçekten de, evliliğin ölüm ile sona erdiği durumlarda, kadın dilerse bekârlık soyadını kullanabilmektedir³⁶.

Boşanma halinde ise, kadın evlenmeden önceki soyadını yeniden alır (MK m.173/I). Burada iki ihtimal söz konusu olabilir. Bunlardan ilki, kadının evlenmeden önceki soyadının bekârlık soyadı olmasıdır. Bu hâlde, kadın zaten bekârlık soyadını taşıyacağından, herhangi bir dava açılmasına da ihtiyaç kalmaz. İkinci ihtimal ise, kadının evlenmeden önceki soyadının, önceki kocasının soyadı olmasıdır. Bu ihtimalde, kadın boşanmakla eski kocasının soyadını taşımaya başlar ve bekârlık soyadını kullanabilmek için hâkimden izin alması gerekir. MK m.173/I'de özel olarak düzenlenen bu dava, evlilik birliğinin nihayete ermesinden sonrasına ilişkindir ve bu yönüyle inceleme konumuzu oluşturan davadan ayrılmaktadır. Netice itibariyle, evliliğin boşanma ile sona erdiği durumlarda da, evli kadının münhasıran bekârlık soyadını kullanmasına izin verilmesi davasına ihtiyaç bulunmamaktadır³⁷.

Kadının, MK m.173/II uyarınca boşandığı kocasının soyadını taşıdığı durumlarda, kadın artık bekârlık soyadını kullanmak istiyorsa, bunun için mahkemeden izin alması gerekir³⁸. Ancak boşandığı kocasının soyadını taşımakta artık herhangi bir menfaati kalmayan kadının açacağı dava, inceleme konumuzu oluşturan dava olmayıp; menfaatin ortadan kalkması

---

³⁵ Hâkimin MK m.170 uyarınca ayrılığa karar verdiği durumlarda evlilik birliği devam ettiğinden, kadının münhasıran bekârlık soyadının kullanılmasına izin verilmesi davasını açmakta hukuki yararı vardır.

³⁶ NHK m.23/II'de, "Evlenen kadının kaydı kocasının hanesine taşınır. Kocasını ölen kadın yeniden evlenmedikçe ölen kocasının aile kütüğünde kalır. Ancak dilerse babasının kütüğüne dönebilir." denilmektedir. Hükmün lafzından da anlaşılacağı üzere, kocasını ölen kadın evlenmeden önceki soyadını kullanıp kullanmamakta tam bir serbestiyete sahiptir. Nitekim bu yönde: Yıldız Abik, Kadının Soyadı ve Buna Bağlı Olarak Çocuğun Soyadı, Ankara, 2005, s. 207; Yarg. 18. HD, 03.04.2014, E. 2013/19402, K. 2014/6256 (Kazancı Bilişim İçtihat Bankası).

³⁷ MK m.158/II'nin yaptığı yollama uyarınca, evlenmenin iptali bakımından da aynı sonuca varmak gerekir.

³⁸ Yarg. 2. HD, 05.10.2009, E. 2008/11096, K. 2009/16625 (Kazancı Bilişim İçtihat Bankası).

nedeniyle bekârlık soyadının kullanılmasına izin verilmesi davasıdır³⁹.

Yalnızca kocasının soyadını taşıyan evli kadının bu davayı açıp açamayacağı sorusu akıllara gelebilir. Şayet bu soruya olumsuz yanıt verilirse, münhasıran bekârlık soyadını kullanabilmek için yargılama sürecine sürüklenen kadının, bir de nüfus idaresine başvurması ve MK m.187 uyarınca kocasının soyadıyla birlikte bekârlık soyadını kullanmayı talep etmesi gerekecektir. Böyle bir yaklaşımın yorgunu yokuşa sürmekten başka bir anlamı yoktur. Bu nedenle, yalnızca kocasının soyadını taşıyan evli kadına da bu davayı açma hakkı tanımak gerektiği kanaatindeyiz.

Son olarak şunu ifadelim ki, soyadı değişikliği, kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hakkın kullanımı niteliğinde olduğundan, hakkın şahsen kullanılması gerekir ve bu hakkın kullanılabilmesi için evli kadının ayırt etme gücüne sahip olması gerek ve yeter şarttır⁴⁰. Dolayısıyla sınırlı ehliyetsiz evli kadın, vasinin rızasına ihtiyaç duymaksızın münhasıran bekârlık soyadını kullanmasına izin verilmesini talep edebilir. Soyadı değişikliğinin kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olmasının bir diğer sonucu, evli kadının davayı bir vekil aracılığıyla takip etmesi halinde ortaya çıkar. Buna göre, dava bir vekil aracılığıyla yürütülecekse, davayı takip edecek vekilin bu hususta açık bir biçimde yetkilendirilmiş olması gerekir (HMK m.74)⁴¹.

2. Davalılar

Münhasıran bekârlık soyadının kullanılmasına izin verilmesi davasının davalıları, nüfus müdürlüğü ve kocadır. Husumet, talepte bulunan kadının nüfus kütüğünün bulunduğu yer nüfus müdürlüğüne değil; yerleşim yerinin bulunduğu ilçedeki nüfus müdürlüğüne yöneltilir (NHK m.36/I).

---

³⁹ Bu iki davanın hukuki gerekçeleri farklı olduğu gibi davalıları da farklıdır. İnceleme konumuzu oluşturan davanın davalıları, nüfus müdürlüğü ve koca iken; menfaatin ortadan kalması nedeniyle bekârlık soyadının kullanılmasına izin verilmesi davasının davalısı, boşanılan kocadır.

⁴⁰ Kemal Oğuzman/Özer Seliçi/Saibe Oktay-Özdemir, Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler), 15. Bs., İstanbul, 2015, s. 122. Aksi yönde: Mustafa Dural/Tufan Öğüz, Türk Özel Hukuku, Cilt II: Kişiler Hukuku, 16. Bs., İstanbul, 2015, N. 919.

⁴¹ Yarg. 2. HD, 23.06.2015, E. 2015/761, K. 2015/13287 (Yayınlanmamıştır): “*Ad ve soyad değişikliği, şahsa bağlı hakkın kullanımı niteliğinde olup, vekâletnamede vekile bu hususta açık yetki verilmiş olmasını gerektirir (HMK. m.74) Dosyadaki vekâletname, genel dava vekâletnamesi olup, kişiye sıkı sıkıya bağlı hakların kullanımına ilişkin özel yetkiyi taşımamaktadır. Bu bakımdan, davacı vekilinden, özel yetki taşıyan vekâletnamesinin istenmesi, bu hususta vekâletnameyi ibraz etmesi için uygun süre verilmesi, bu süre içinde vekâletname verilmez ise, kararın davacı asıla tebliği ve bu ikinci halde onun yönünden temyiz müddetinin beklenmesinden sonra gönderilmek üzere dosyanın mahalli mahkemesine iadesine, oybirliğiyle karar verildi.*”

Soyadının değiştirilmesi davası, kocanın hukuki durumuna da etkili olduğundan, nüfus müdürlüğünün yanı sıra kocaya da husumet yöneltilmesi gerekir⁴². Ancak hemen ifade edelim ki, evli kadının münhasıran bekârlık soyadını kullanabilmesi kocanın rızasına bağlı değildir; gerekli şartlar oluştuğunda ne kocanın ne de diğer davalının rızası aranır. Bu usuli gereklilik, eşleri davacı-davalı olarak karşı karşıya getiriyor gibi görünmekteyse de, kocanın davalı olarak gösterilmesi hukuki açıdan zorunlu olduğu gibi aynı zamanda faydalıdır. Gerçekten, kocanın davalı olarak gösterilmesi, kocanın MK m.27/IV uyarınca değiştirme kararına itiraz etmesini önlemesi bakımından da faydalıdır⁴³.

C. Yetkili ve Görevli Mahkeme

Yetkili mahkeme, münhasıran bekârlık soyadını kullanma talebinde bulunan evli kadının yerleşim yeridir (NHK m.36/I).

Görevli mahkeme ise, diğer soyadı değişikliği davalarından farklı olarak⁴⁴ aile mahkemesidir⁴⁵. Zira 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun'un 4. maddesinde, 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun ikinci kitabından üçüncü kısım hariç olmak üzere kaynaklanan bütün davalarda aile mahkemesinin görevli olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla, münhasıran bekârlık soyadının kullanılmasına izin verilmesi davasının aile mahkemesinde görülüp karara bağlanması gerekir.

D. Yargılama Masrafları ve Vekâlet Ücreti

Nüfus müdürlüğü yasal hasım olduğundan, her türlü yargılama masrafindan muaf tutulmuştur (NHK m.37/II). Yargılama masraflarını, davanın açılmasına sebebiyet vermeyen diğer davalı koca üzerinde de bırakmak mümkün değildir. Dolayısıyla, yargılama giderlerine davacı evli kadın katlanır⁴⁶. Evli kadının bir vekil aracılığıyla temsil edildiği durumlarda, aynı gerekçelerle davacı vekili lehine vekâlet ücreti de takdir edilmez.

---

⁴² Yarg. 2. HD, 04.11.2015, E. 2015/12976, K. 2015/20362 (Yayınlanmamıştır); Yarg. 2. HD, 04.11.2015, E. 2015/15481, K. 2015/20360 (Yayınlanmamıştır); Yarg. 2. HD, 21.04.2015, E. 2014/23575, K. 2015/7943 (Yayınlanmamıştır).

⁴³ Bu konuyla ilgili olarak bkz. aş. III E.

⁴⁴ Diğer soyadı değişikliği davalarında asliye hukuk mahkemeleri görevlidir (NHK m.36/I).

⁴⁵ Yarg. 18. HD, 16.10.2014, E. 2014/8494, K. 2014/14288 (Kazancı Bilişim İçtihat Bankası); Yarg. 2. HD, 21.02.2013, E. 2012/2319, K. 2013/4523 (Yayınlanmamıştır); Yarg. 2. HD, 18.06.2012, E. 2011/7737, K. 2012/16695 (Kazancı Bilişim İçtihat Bankası); Yarg. 2. HD, 04.10.2012, E. 2011/8917, K. 2012/23632 (Kazancı Bilişim İçtihat Bankası).

⁴⁶ Ankara 11. Aile Mahkemesi, 10.06.2014, E. 2012/1392, K. 2014/824. Bu karar, Yarg. 2. HD, 28.04.2015, E. 2014/20471, K. 2015/8704 ile onanmıştır. Kararlar için bkz. Kazancı Bilişim İçtihat Bankası.

E. Kararın Hukuki Sonucu

Yargılamanın sonunda, davacı kadının evlenmekle edindiği soyadının iptaline ve münhasıran bekârlık soyadını kullanmasına karar verilir. Kararın kesinleşmesiyle birlikte, değişiklik nüfus siciline kayıt ve ilan olunur (MK m.27/II). Bu aşamada nüfus müdürlüğünün takdir hakkı olmayıp; idare, kesinleşen hüküm uyarınca gerekli değişiklikleri yapmakla mükelleftir (NHK m.35/I).

Kararın tek bir hukuki sonucu vardır, o da evli kadının münhasıran bekârlık soyadını kullanabilmesidir. Bu bakımdan, evli kadının soyadının değişmesi, onun kişisel durumunu değiştirmeyeceği gibi (MK m.27/III); kararın, çocukların soyadına da herhangi bir tesiri olmaz. Aynı şekilde, davanın kabul edilmesi, davacı kadının nüfus kütüğünün değişmesi anlamına da gelmez⁴⁷. Kadın, soyadı değişmiş hâlde evlenmekle geldiği kocasının nüfus kütüğünde kalmaya devam eder.

Karar neticesinde evli kadının soyadı değişeceğinden, soyadın değiştirilmesinden zarar gören kişinin, MK m.27/IV uyarınca değiştirme kararına itiraz etme ihtimali vardır. Bu davanın, soyadın değiştirildiğinin öğrenilmesinden itibaren bir yıl içerisinde açılması gerekir. Soyadın değiştirilmesine itiraz davası, soyadın değiştirilmesine karar veren mahkemede açılır⁴⁸. Davacı, soyadının değiştirilmesinden zarar gören kişidir. Belirtmek gerekir ki, koca soyadının değişmesinden zarar gördüğünden bahisle bu davayı açamaz. Zira soyadının değiştirilmesi davasında kocaya da husumet yöneltildiğinden, kocanın bu davayı açması kesin hüküm engeline takılır. Hâkim, soyadı değişikliğine itiraz eden kişinin, soyadı değişikliğinden zarar görüp görmediğini MK m.4 uyarınca takdir eder ve itirazı haklı görürse, soyadı değişen evli kadın tekrar kocasının soyadını alır⁴⁹.

SONUÇ

MK m.187 hükmünün mevcudiyetine rağmen, evli kadın artık yalnızca bekârlık soyadını kullanma hakkına sahip durumdadır. Ancak bu hak, kanun

---

⁴⁷ Ankara 8. Aile Mahkemesi, E. 2014/257, K. 2014/892 (Yayınlanmamıştır): “Davacının nüfus kaydındaki hanenin değiştirilmesine ilişkin talebinin ise hane kayıt bilgileri, kişinin yaşamına etkisinin ve sosyal çevresinin yadınrganmasının ayrıca kocanın kadın üzerindeki davacı vekilinin talebi doğrultusunda ayrımcılık olarak kabul edilemeyeceği bu nedenle bu yöndeki talebin soybağının tespiti açısından çocuklar yönünden de gerekli olarak reddine karar vermek gerekmiştir.” Yerel mahkemenin bu kararı, Yarg. 2. HD, 21.04.2015, E. 2014/25307, K. 2015/7935 (Yayınlanmamıştır) ile onanmıştır.

⁴⁸ Nitekim bu husus, MK m.27/IV’ün aksine, ZGB Art.30/III’te açık bir biçimde belirtilmiştir.

⁴⁹ Karş. Dural/Öğüz, N. 924.

koyucunun bir yasama faaliyeti neticesinde değil de, yargı mercilerinin içtihatları aracılığıyla sağlanmış olduğundan, fiili durum ile pozitif hukuk arasında bir uyumsuzluk meydana gelmiştir.

Bu uyumsuzluk, ne yazık ki hakkın etkin bir biçimde kullanılabilmesinin de önüne geçmektedir. Zira evli kadın ancak uzun, meşakkatli ve masraflı bir sürecin sonunda yalnızca bekârlık soyadını kullanabilmektedir. Gerçekten de, evli kadın bu hakkını kullanabilmek için dava açarak hem en az iki yıl sürececek bir yargılama serüvenine girişmekte hem de tüm yargılama masraflarına katlanmaktadır. Yargı üzerindeki yükün azaltılması için birçok farklı sistemin denendiği ülkemizde, evli kadını yargılama sürecine sürüklemek, mahkemelerdeki iş yükünü de arttırmaktadır.

İşte tüm bu sebepler, ivedilikle hükümde değişiklik yapılmasını ve böylelikle fiili durum ile pozitif hukukun uyumlaştırılmasını gerektirmektedir. Bu uyumlaştırılma sırasında, hukukumuzla benzer aşamalardan geçen İsviçre ve Alman hukuklarının konuya getirdikleri çözümler elbette yol gösterici işleve sahip olacaktır. Ancak bu düzenlemelerin birebir tercümelerini Kanun'a aktarmak yerine, özellikle çocuğun soyadı meselesiyle ilgili hassasiyetler de dikkate alınarak bir düzenleme yapılması çok daha yerinde olacaktır.

KAYNAKÇA

ABİK, Yıldız: Kadının Soyadı ve Buna Bağlı Olarak Çocuğun Soyadı, Ankara, 2005.

AKINTÜRK, Turgut: Medeni Kanun Tasarısında Kadın-Erkek Eşitliği, Hukukta Kadın Sempozyumu, Ankara, 2000.

ATASOY, Hakan: "Evli Kadının Soyadı Sorunu 'Anayasal' Mı? 'Bireysel' Mi?", Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, S. 5, 2015, s. 131 – 170.

ÇAKIRCA, Seda İrem: "Evli Kadının Soyadına İlişkin Güncel Gelişmelerin Değerlendirilmesi", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 70, S. 2, 2012, s. 145 – 164.

ERGENE, Deniz: "İnsan Hakları Hukukundaki Gelişmeler Işığında Türk Hukukunda Kadının ve Çocuğun Soyadı Meselesi ve Medenî Kanun'da Değişiklik Önerisi", Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, Yıl: 31, S. 2, 2011, s. 123 – 176.

DURAL, Mustafa / ÖĞÜZ, Tufan: Türk Özel Hukuku, Cilt II: Kişiler Hukuku, 16. Bs., İstanbul, 2015.

HATEMİ, Hüseyin / KALKAN OĞUZTÜRK, Burcu: Aile Hukuku, 4. Bs., İstanbul, 2014.

KILIÇOĞLU, Ahmet: “Medeni Kanun Açısından Kadın-Erkek Eşitliği”, Ankara Barosu Dergisi”, 1991/1, s. 9 - 17.

KILIÇOĞLU YILMAZ, Kumru: “Kadının Bitmeyen Soyadı Sorunu”, Ankara Barosu Dergisi, 2014/4, s. 581 – 592.

MOROĞLU, Nazan: Medeni Kanun’a Göre Kadının Soyadı ve Bir Öneri, www.tukd.org.tr/dosya/kadinin_soyadi.doc, (Çevrimiçi), 10 Haziran 2016, s. 1 – 20.

MOROĞLU, Nazan: “Kadının Kimlik Sorunu ‘Kadının Soyadı’”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Mart-Nisan 2012, S. 99, s. 245 – 268.

NOMER, Halûk Nami: “Avrupa Birliği’ne Üye Devletlerde ve Türkiye’de Evlenen Kadının ve Ortak Çocuğun Soyadı”, Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, Yıl: 22, 2002, s. 421 – 450.

OĞUZMAN, Kemal / SELİÇİ, Özer / OKTAY-ÖZDEMİR, Saibe: Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler), 15. Bs., İstanbul, 2015.

OKTAY, Saibe: “Medeni Kanunda Kadın”, Kadınların Gündemi, İstanbul, 1997, s. 51 – 64.

OKTAY-ÖZDEMİR, Saibe: “Aile Hukukunda Eşitliğe Aykırı Hükümler”, Prof. Dr. Zahit İmre’ye Armağan, İstanbul, 2009, s. 289 – 305.

ÖCAL APAYADIN, Bahar: “Son Yargı Kararları Işığında Kadının Soyadı Meselesi Çözümüne Kavuşturulmuş Mudur?”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 6, S. 2, 2015, s. 425 – 457.

ÖDEN, Merih / ESEN, Selin: “Anayasa Mahkemesi ve Evli Kadının Soyadı”, Prof. Dr. Erdal Onar’a Armağan, Cilt-II, Ankara, 2013, s. 817 – 836.

TUMAY, Murat / ALTINEL, Gökçe: “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Gunes v. Turkey Kararının Türk Anayasa Hukuku Açısından Tahlili”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S. 33, 2015, s. 167 – 180.

YILMAZ, Merve: “Evli Kadının Soyadı”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Yıl:3, S. 10, Temmuz 2012, s. 129 – 151.

